

І.В. Удовенко, канд. філол. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

Л.А. Подворна (*ХДУХТ, Харків*)

НАВЧАННЯ СПІЛКУВАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ НА ПРОФЕСІЙНУ ТЕМАТИКУ

Сьогодні постає питання як вивчати іноземну мову і який матеріал викладати для того, щоб відповідати цілям та вимогам професійно-орієнтованого навчання. Однією з особливостей вивчення мови професійного спрямування є те, що вона має бути максимально наближена до реальної професійної діяльності майбутнього фахівця. Отже, дуже важливо ретельно підібрати навчальний матеріал, який би доповнював та поглиблював знання студентів з профільних дисциплін та сприяв розвитку навичок роботи з професійно-орієнтованими текстами. Виділяється декілька критеріїв відбору фахових текстів. По-перше, це тематика та зміст. Текст, який повністю відповідає тематиці, допомагає студентам розширити знання з фаху, розкрити значення термінів, що в свою чергу спонукає студентів до участі в обговоренні матеріалу або веденні дискусій. Від змісту матеріалу залежить наскільки ефективно викладач зможе організувати навчальну діяльність студентів під час заняття, створити ситуації для пошуку та аналізу визначеної інформації, залучати їх до творчої діяльності, як при читанні текстів, так і в інших видах мовленнєвого спілкування. Не менш важливий критерій відбору фахових текстів – це доступність та зрозумілість матеріалу. Відсутність сленгу, рідковживаних та застарілих термінів є запорукою вдало підбраного матеріалу. Ще один важливий критерій автентичних фахових текстів це актуальність та сучасність, що визначає їх пізнавальну цінність. Такий текст викликає зацікавленість студентів та спонукає їх до самостійного пошуку додаткової інформації. Але постає питання де знайти текст, який би відповідав всім критеріям та потребам навчального процесу і забезпечував реалізацію навчальних, освітніх, розвиваючих та виховних цілей навчання професійно-орієнтованої іноземної мови. Мережа Інтернет є невичерпним джерелом інформації з будь-якої тематики. Проте, знайти потрібні тексти в готовому вигляді вкрай важко. Тому, для використання автентичних текстів у процесі навчання іноземної мови професійного спрямування необхідно провести адаптацію одного або навіть кількох відібраних автентичних текстів, об'єднаних спільною тематикою.

Для ефективного засвоєння навчального матеріалу та термінологічної лексики потрібно створити систему вправ, яка дозволяла би розвивати та покращувати навички з усіх видів мовленнєвої діяльності. Під системою вправ розуміють організацію взаємопов'язаних дій, що йдуть у порядку наростання труднощів, з урахуванням послідовності становлення умінь та навичок. Система вправ буде різною стосовно різних курсів, навчальних умов, етапів навчання. Кожна вправа має бути представлена структурою, яка включає наступні аспекти: завдання; виконання завдання; контроль виконаного завдання. Вправи є основним засобом набуття необхідних вмінь. Розрізняють три основні категорії вправ: некомунікативні, умовно-комунікативні та комунікативні вправи. Опрацювання фахових текстів починається з перед текстових завдань на уміння прогнозувати зміст і мету тексту, актуалізувати досвід і знання студентів. Ці завдання допомагають студентам сформулювати свою власну думку та підсилюють їх мотивацію.

Важливим аспектом вивчення іноземної мови професійного спрямування є розширення лексичного запасу. Як правило, в методиці викладання найбільшу увагу звертають на способи формування лексичних навичок, що передбачає декілька етапів, зокрема: семантизація лексичних одиниць, автоматизація лексики та подальше удосконалення лексичних навичок. Вдосконалення та набуття лексичних навичок відбувається на текстовому й післятекстовому етапах. Система вправ для формування професійно-спрямованої компетенції повинна відповідати наступним вимогам: бути послідовною і раціонально організованою; характер вправ має відповідати певним навичкам або вмінням; зростання мовної складності процесу навчання; систематичність виконання певних вправ; професійна спрямованість завдань; природність ситуацій спілкування; наявність вказівок на дію з матеріалом.

Формування комунікативної компетенції є першочерговою метою вивчення іноземної мови у вищому навчальному закладі. Особливої уваги сьогодні потребує питання створення освітнього середовища для формування та розвитку комунікативної компетентності студентів. Оскільки розвинена комунікативна компетентність має бути кінцевим результатом навчання, виникає необхідність цілеспрямованої діяльності щодо її формування.

У викладанні іноземної мови професійного спрямування важливого значення набуває інтерактивний метод навчання, де студент є активним творцем процесу навчання, здатним до взаємодії та активного спілкування. Саме інтерактивні технології створюють необхідні передумови для формування мовленнєвої компетенції

студентів, здатності критично мислити, приймати рішення, вдосконалювати професійну та загальну культуру спілкування. У процесі реалізації інтерактивного методу на практичних заняттях з іноземної мови професійного спрямування необхідно пам'ятати, що його базовим принципом є принцип колективної взаємодії, згідно з яким досягнення студентами комунікативних цілей відбувається через інтерактивну діяльність: дискусії та обговорення, діалоги та рольові ігри, імітації, імпровізації, дебати. Використання в навчальному процесі інтерактивних технологій збільшує діапазон термінологічної лексики за фахом, робить процес навчання пізнавальним і професійно спрямованим. Інтерактивні технології навчання активізують мовний і мовленнєвий матеріал в іншомовному спілкуванні студентів, розвивають їхні творчі здібності і професійно-орієнтовані вміння в наближених до реальних умовах.

Основним методом у сучасній методиці навчання іноземної мови є метод ситуативного навчання. Процес пізнання при цьому трансформується у процес відкриття нового досвіду зв'язків і відношень між явищами, подіями, предметами, їх критичне осмислення. У сучасному суспільстві важливо володіти іноземною мовою, що означає не тільки знати правила, структуру, лексичний матеріал, а й розвивати у студентів здатність мислити, критично сприймати отриману інформацію, ставитися до неї відповідним чином. Головною метою такого підходу є створення ситуацій, подібних до реальних, вирішення яких допомагає розвитку творчої, професійної та пізнавальної діяльності студентів.

Бурхливий розвиток та все більш широке застосування мережі Інтернет стали поштовхом для впровадження передових форм навчання та забезпечення студентів новими навчальними матеріалами. Одним з видів навчання за допомогою мережі Інтернет є дистанційна форма навчання. Дистанційне навчання – це нова організація освітнього процесу, яка базується на принципі самостійного навчання студента. Дистанційне навчання є тією формою навчання яка відповідає всім вимогам підготовки кваліфікованих спеціалістів. Вона надає змогу впроваджувати інтерактивні технології викладання матеріалу, широко використовувати найкращі навчальні ресурси, надає можливість студентам обирати місце та час навчання, підвищуючи його творчий і інтелектуальний потенціал за рахунок самоорганізації, прагнення до знань, уміння взаємодіяти з комп'ютерною технікою і самостійно приймати рішення.